

Duurzaam inkopen neemt in veel gemeenten een grote vlucht. Maar kiezen voor duurzame

Verdiene

materialen betekent ook vaak een hogere aanschafprijs. Die moet worden goedge maakt

met duurzaam

door goedkoper beheer. Het geld voor beide zaken komt echter uit verschillende potjes.

inkopen

Het Klimaatverbond inventariseert hoe gemeenten werken aan een oplossing voor dit probleem.

Onderteken de deelnemersverklaring duurzaam inkopen (www.senternovem.nl/duurzaam_inkopen) en bespreek de resultaten van de meetlat duurzaam inkopen.

'Gelukkig valt er met duurzaam inkopen geld te verdienen, anders waren we er niet zo druk mee in de weer', bekende een wethouder op de netwerkdag over duurzaam inkopen van SenterNovem. Duurzaam inkopen wordt inderdaad een stuk makkelijker als het samengaat met energiebesparing. Net als bij het huishoudboekje thuis. Toch investeren gemeenten maar mondjesmaat in energiebesparende installaties en apparatuur.

Budgetten verdelen Knelpunt is vaak de wijze waarop budgetten worden verdeeld. De projectleider wegenbouw krijgt bijvoorbeeld een budget mee voor de aanbesteding van een nieuwe weg, inclusief straatverlichting. De wegbeheerder krijgt een jaarbudget voor onderhoud van onder meer die straatverlichting. Hij is erbij

gebaat dat de energierekening lager uitvalt, maar vooral dat het aantal onderhoudsbeurten vermindert. Dat kan met energiezuinige straatverlichting: die gaat namelijk langer mee en scheelt daardoor aanzienlijk in de onderhoudskosten. De hogere aanschafkosten van dergelijke apparatuur zitten echter niet in het budget van de aanleg. De oplossing zou een langer krediet zijn, om de terugverdieneffecten te kunnen verrekenen. Duurzaam aanbesteden van bijvoorbeeld straatverlichting vraagt dus om een andere vorm van financieren dan gebruikelijk is.

Tegelijk speelt ook cultuurverschil een rol. Communiceren de betrokken afdelingen wel met elkaar? Heeft de onderhoudsverantwoordelijke inspraak in het ontwerp? Zaken die gemeenten of provincies intern kunnen oplossen. Het

Klimaatverbond inventariseert hoe gemeenten die barrières slechten en hoe zij hiervoor extra fondsen vormen.

Learning by doing Gemeenten hebben een voorbeeldfunctie. Of zoals tijdens een discussie over luchtkwaliteit werd opgemerkt: 'Je kunt het als gemeente niet meer maken om voertuigen aan te schaffen die fijnstof produceren, terwijl je op maatregelen aan het studeren bent om de mobiliteit aan te pakken in kritische gebieden.' De eenvoudigste optie is in dit geval een roetfilter op diesellootvoertuigen. Maar waarom standaard kiezen voor een diesel? Wordt er bij aanschaf gelet op de verbruikskosten? Iedere auto heeft een energielabel. Je kunt in de gemeentelijke handleiding inkopenopnemen dat de inkoper altijd moet motiveren waarom hij of zij afwijkt van de meest energiezuinige optie bij de aanschaf van een voertuig.

Bureau Duurzaam Inkopen van SenterNovem beschikt over voorbeelden van gemeenten die hun duurzame inkoopvoorwaarden voor voertuigen al regelden. Het bureau stelde voor een groot aantal vaak aangeschafte producten specificaties op, met tips voor de inkopers. Er zijn criteria voor onder meer schoonmaakmiddelen, kopieerapparatuur, verlichting van openbare ruimten, congressen en evenementen,

Tips

In maart 2006 ontvangen alle raadsleden een brochure Slim klimaatvriendelijk inkopen voor gemeenten, een initiatief van Milieudefensie en Het Klimaatverbond. In de brochure en op de bijbehorende website staan tips en praktijkvoorbeelden. Ook een raadsvoorstel maakt onderdeel uit van de stukken. Met de tips kunnen gemeenten eenvoudig tot 20 procent op hun energie(rekening) besparen. Zie ook www.stemdrogevoeten.nl/klimaatvriendelijkinkopen

De gemeente Hengelo heeft een auto aangeschaft die rijdt op aardgas.

De catering van biologische voedingsproducten is een voorbeeld van duurzaam inkopen.

bestratingsmateriaal, en kantoormeubilair.

Duurzaam inkopen is een kwestie van learning by doing, volgens Dirk Bellens, milieucoördinator van de gemeente Nieuwegein. 'Vorig jaar vroeg een beleidsmedewerker Inkoop naar milieucriteria schoonmaakmiddelen. De gemeente wilde meer dan twintig verschillende schoonmaakcontracten bundelen via een Europese aanbesteding. Hiervoor gebruikten we de specificaties van SenterNovem, de groen-inkoop-CD van PMA-adviseurs en het Ecolabel. Onze lat leek hoog, maar de meeste aanbieders konden aan alle eisen voldoen. Sinds februari 2006 is onze schoonmaak niet alleen nog 'schoner' geworden, maar ook goedkoper. Collega's zagen dat milieu niet alleen maar gezeur is. Het maakte het hun werk juist interessanter.'

50 procent duurzaam in 2010

In 2005 nam de Tweede Kamer een motie aan dat de landelijke overheid in 2010 volledig duurzaam dient in te kopen. De lagere overheden worden opgeroepen dit voor minstens 50 procent te gaan doen. Duurzaam inkopen wordt hierbij omschreven als 'het toepassen van milieu- en sociale aspecten in alle fasen van het inkoopproces, zodat dit uiteindelijk leidt tot de daadwerkelijke levering van producten, diensten of werken die aan die milieu-

en sociale aspecten voldoen.'

Duurzaam inkopen is dus meer dan energiezuinig inkopen.

Schone kleren in Enschede

Sociale duurzaamheid komt echter vaak op de laatste plaats. Wel wordt bij veel overheden koffie met het Max Havelaar-keurmerk gedronken. Maar wat denken van bedrijfskleding? Veel kleding en ook andere producten worden gemaakt met behulp van kinderarbeid en onder slechte arbeidsomstandigheden. Geen enkele gemeente wil kindermisbruik stimuleren.

Voorwaarden hiervoor kunnen in de inkoopvoorwaarden worden verwerkt. De gemeente Enschede heeft besloten haar werkkleding zo duurzaam mogelijk in te kopen en won daarmee in 2005 de jaarprijs Duurzaam Inkopen. Ook hier ging duurzaam inkopen samen met kostenbesparing. Eric Wevers, manager centrale inkoop van DCW-bedrijven Gemeente Enschede: 'In februari 2004 kregen we de opdracht van het Managementteam van de gemeente om de aanbesteding voor te bereiden van dienstkleding, die goedkoper en duurzamer moest worden. Op een Schone Kleren bijeenkomst in maart 2004 presenteerde de gemeente Amsterdam haar handreiking voor het bewust inkopen van dienstkleding. Daarvan maakten we gebruik. Gemeentesecretaris en dienstenhoof-

den gingen vervolgens akkoord met een niet openbare -Europese aanbesteding van dienstkleding: representatieve kleding, werkkleding en schoeisel. 1200 Gemeenteambtenaren en SW-medewerkers in Enschede dragen nu een mooie nieuwe outfit gemaakt van milieuvriendelijk materiaal dat voldoet aan het Europese eco-label textiel. Het bevat geen cfk's en geen founituren van gegalvaniseerd staal en de leverancier is lid geworden van de Fear Wair Foundation. Die zet zich in voor verbetering van arbeidsomstandigheden in de kledingfabrieken. Van ons pre-selectie document en bestek kunnen andere gemeenten weer profiteren.' ■

Vul de meetlat Duurzaam Inkopen in

Vult uw gemeente de vragenlijsten Duurzaam Inkopen en Duurzame Kantine in? Een grote meerderheid van Nederlandse gemeenten levert informatie aan. De lokale Duurzaamheidsmeter is afgestemd op de instrumenten van SenterNovem, en is een goed instrument bij het publieke debat. Want ook voor beleid rondom duurzaam inkopen is maatschappelijk draagvlak cruciaal. Zie www.duurzaamheidsmeter.nl

Maatschappelijke organisaties

Maatschappelijke organisaties hebben de handen ineengeslagen om het (lagere) overheden makkelijker te maken duurzaam in te kopen. De provinciale milieufederaties, Fair Trade, Stichting Natuur en Milieu, COS-Nederland, FSC Nederland, Milieudefensie en het Klimaatverbond organiseren in oktober de voorbeelden een praktijkdag 'Duurzaam inkopen'. Dan komen onderwerpen aan bod die variëren van het opstellen van inkoopvoorwaarden voor biologische catering, specificaties van kopieerapparaten tot de aanschaf van duurzaam FSC-hout. Ook wordt de uitslag gepresenteerd van de lokale duurzaamheidsmeter 2006, met vragen over duurzaam inkopen (zie www.duurzaamheidsmeter.nl).

Tools voor duurzaam inkopen

SenterNovem ontwikkelde instrumenten die helpen bij het proces van duurzaam inkopen, waaronder de Menukaart, de Handreiking en Specificaties voor Duurzaam Inkopen. Een Toolbox geeft handige tools voor elke stap van het inkoopproces: specificeren van de behoefte, selecteren van het product en de leverancier, contracteren, bestellen, bewaken van de order en de nazorg; zie www.senternovem.nl/duurzaaminkopen of belde helpdesk duurzaam inkopen: (030) 239 35 33.